

EURAJOKI

**Eurajoen ennakkovaikutusten arviointi
kunnan päätöksenteossa
(EEVA)**

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Vaikutusten ennakoarvioinnin toteuttaminen Eurajoen kunnan päätöksenteossa	4
3. Milloin EEVA, milloin ei EEVAA.....	5
4. Ennakoarvioinnin vaiheet	7
5. Suppea EEVA ja laaja EEVA	8
6. Kuntalaisten osallistaminen.....	9
Liite 1. Eurajoen EEVAn vaiheet.....	10
Liite 2. Vaikutusten ennakoarvioinnin lomake	11

1. Johdanto

Kuntaliiton hallitus on 8.6.2011 pitämässään kokouksessa hyväksynyt kuntien ja kuntayhtymien luottamushenkilöille, viranhaltijoille ja valmistelijoille sekä soveltuvin osin kuntien liikelaitoksille tarkoitetun suosituksen ”Vaikutusten ennakoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa”.

Suosituksen tarkoitus on vahvistaa kuntien päätöksenteon ennakoivaa ja kokonaisvaltaista huomioimista kunnallisessa päätöksenteossa. Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa lisää luottamushenkilöiden arvopohjaista päätöksentekoa ja käynnistää arvokeskustelun halutuista vaihtoehdoista sekä lisää läpinäkyvyyttä ja avoimuutta päätöksenteossa.

Vaikutusten ennakoarvioinnin tavoitteena on jäsentää ja selventää valmistelu- ja päätöksentekotilannetta. Se tukee moniarvoista ja läpinäkyvää päätöksentekokulttuuria kunnissa. Ennakoarvioinnissa valmistelija kuvaa ehdotuksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja päätökselle. Näin voidaan paremmin osoittaa eri ratkaisuvaihtoehtojen edut ja haitat.

Kun päätösesitysten vaikutuksia arvioidaan ennalta, päättäjien tulee tarkastella erilaisia vaikutuksia samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä otetaan huomioon, niiden vaikutukset kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon, henkilöstöön ja talouteen.

Pätösesitysten vaikutusta arvioidaan sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä päätöksestä riippuen. Vaikutuksia arvioidaan esimerkiksi budjettivuoden, valtuustokauden tai valtuustokauden ylittävällä aikajänteellä.

Pätösesityksiä ja tavoitteita asetettaessa esitetään vaihtoehtoja ja valmistelijan esityksen rinnalle nostetaan ainakin nollavaihtoehto, jossa on kuvattu, mitä tapahtuu, jos asialle ei tehdä mitään. Vähin vaatimus on, että päätösesityksen vaikutukset arvioidaan, jos vaihtoehtoisia päätösesityksiä ei ole mahdollista tehdä.

Tässä ohjeessa linjataan, mitkä päätökset Eurajoen kunnan päätöksenteossa vaativat ennakoarviointia. Tavoitteena on arvioida vain niitä päätöksiä ja tavoitteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia.

2. Vaikutusten ennakoarvioinnin toteuttaminen Eurajoen kunnan päätöksenteossa

Tässä ohjeessa kuvataan Eurajoen kunnan malli ennakoarvioinnin toteuttamiseen. Ennakoarvioinnin prosessi on kuvattu **liitteessä 1**.

Ennakoarvioinnin tarkoituksena on valmisteluvaiheessa huomioida ja arvioida eri väestöryhmiin kohdistuvia hyvinvointivaikutuksia sekä valmistelijan työn jäsentäminen. Arviointi nostaa esille esitysten kuntalaisiin kohdistuvia vaikutuksia, nostaa keskusteluun seikkoja eri tarkastelukulmista ja mahdollistaa yhteistyön valmisteluvaiheessa.

Tee vaikutusten ennakoarviointi erityisen huolellisesti silloin, kun valmistelet merkittäviä väestöön kohdistuvia suunnitelmia ja päätösesityksiä. Huomioi arvioinnissa erityisesti terveys- ja hyvinvointieroihin, lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin, sukupuoleen, kieleen tai yhdenvertaisuuteen ja elinvoimaan kohdistuvat vaikutukset.

Vaikutusten ennakoarviointi aloitetaan valmistelun alkuvaiheessa ja arviointi kulkee mukana läpi valmisteluprosessin. Alla olevaan tarkistuslistaan on koottu Eurajoen kunnan ennakoarvioinnissa, EEVA:ssa huomioitavat näkökulmat.

Arviointia tehdessäsi harkitse erityisesti sidosryhmien kuulemista. Sidosryhmien osallisuutta lisäämällä voidaan saada ajankohtaista tietoa sekä ns. hiljaista tietoa, jota ei muulla tavoin välity tietolähteiden kautta viranhaltijoille ja päättäjille. Tällä tavalla vahvistetaan kuntalaisten osallistumista ja mahdollistetaan monipuolinen tiedonsaanti valmisteluun hyvissä ajoin.

3. Milloin EEVA, milloin ei EEVAA

Milloin ennakkoarviointia tarvitaan ja missä laajuudessa?

Tehdessäsi päätöstä vaikutusten ennakkoarvioinnin tarpeellisuudesta ota huomioon:

Ennakkoarviointi tulee tehdä, kun:

- päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- päätöksellä on välittömiä ja/tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin; eri ihmisryhmille tai kunnan eri alueille
- päätöksellä on välittömiä ja/tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia elinkeinoelämälle
- kyseessä merkittävä muutos palveluissa tai palveluiden järjestämisessä tai kyseessä uusi palveluiden järjestämistapa
- päätöksellä on välittömiä ja / tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia yritystoimintaan (esim. palvelurakenteeseen, alueen vetovoimaisuuteen, yksittäisiin yrityksiin ja /tai yritysilmapiiriin)
- tarpeen mukaan vastattaessa lausuntoihin tai esityksiin

Päätöksen ennakkoarviointia suositellaan myös silloin kun:

- asia on uusi, eikä valmiita malleja ole
- päätös on vaikea tai mahdoton perua tai korjata
- asia on kiistanalainen ja sen ennakoidaan saavan paljon huomiota ja herättävän ristiriitaisia tulkintoja
- päätöksen vaikutukset ovat pysyviä tai pitkäkestoisia
- asialla on yhteisvaikutuksia muun valmisteilla olevan tai voimassa olevan päätöksen /
- toiminnan kanssa.

Ennakkoarviointia ei tarvita, kun kyseessä on jokin seuraavista päätösryhmistä:

- Tiedoksi merkittävät asiat
- Yksilöä koskevat asiat
- Oikaisuvaatimukset
- Viranhaltijan nimeämiset
- Hallinnon sisäisiä järjestelyjä koskevat asiat
- Asiakokonaisuuksissa, mistä on lainsäädännössä säädetty tai muussa kuntaa koskevassa ohjeistuksessa määrätty
- Toiminnan seuranta, tutkimusraportit ja vastaavat
- Kun vastataan lausuntoihin, kirjeisiin ja esityksiin

Alla olevassa taulukossa on valmistelijalle/esittelijälle kysymyksiä, joiden avulla voi arvioida tarvetta ennakoarvioinnille:

Kohdistuvatko vaikutukset?	Kyllä välittömästi	Kyllä välillisesti	Ei	Vaikutuksen merkittävyys	Mahdolliset perustelut
Peruspalvelujen tasapuoliseen saatavuuteen tai laatuun (mm. kunnan eri alueilla)					
Kohdistuvatko vaikutukset erityisesti johonkin haavoittuvaan väestöryhmään? (esim. lapset ja nuoret, työttömät, ikääntyneet, pitkäaikaissairaat ja vammaiset, asunnottomat, pienituloiset ja maahanmuuttajat)					
Lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin (esim. psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen turvallisuuteen, osallisuuteen, oppimiseen, harrastamiseen)					
Fyysiseen elinympäristöön (esim. asuinolosuhteisiin, ilman tai veden laatuun, jätteiden käsittelyyn, meluun, hajuun, turvallisuuteen, viihtyvyyteen)					
Sosiaalisiin tai kulttuurisiin elinolosuhteisiin (esim. yhteisöllisyyteen, osallisuuteen tai eriarvoisuuteen)					
Elintapoihin (esim. ravitsemukseen, päihteiden käyttöön, liikuntaan, virkistäytymiseen, riskikäyttäytymiseen)					
Sukupuoleen (naisten ja miesten tai tyttöjen ja poikien tasa-arvoon)					
Toimeentuloon tai koulutusmahdollisuuksiin (esim. kotitalouksien taloudelliseen asemaan, asiakasmaksuihin, siirtymävaiheisiin, opiskelupaikkoihin)					

4. Ennakkoarvioinnin vaiheet

1. Jos päätät tehdä päätöksen vaikutusten ennakkoarvioinnin, tutustu saatavissa olevaan tietoon eri tietolähteistä (mm. eri väestötietotilastot ja tutkimukset) ja konsultoi tarvittaessa aihealueen asiantuntijoita. Muista kiinnittää huomiota erityisesti haavoittuviin väestöryhmiin.
2. Tee vaikutusten ennakkoarviointi vähintään kahdesta vaihtoehdosta, joista toinen on nykytila ja toinen on vaihtoehtoinen ratkaisumalli. Käytä arvioinnin pohjana Eurajoen vaikutusten ennakkoarviointilomaketta, liite 2.
3. Tarkastele vaihtoehtoja sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.
4. Käytä arvioinnissa seuraavia näkökulmia: **strategiavaikutukset, kuntalaisvaikutukset ja talousvaikutukset. Lapsivaikutukset, yritysvaikutukset ja ympäristövaikutukset** arvioidaan omilla lomakkeillaan.
5. Laadi esitys, jossa tiivistät arvioinnin aikana tekemäsi huomiot vaikutuksista yhteenvedoksi esitykseen. Perustele esityksesi ennakkoarvioinnin keskeisillä huomioilla. Päätösesityksessä esitetään parhaana pidetty ratkaisu.
6. Vaikutusten arvioinnin yhteenveto voidaan liittää päätösesityksen liitteeksi.
7. Kun päätös on tehty ja pantu täytäntöön, esittelijä päättää miten ja millä aikataululla päätöksen toteutumista ja vaikutuksia arvioidaan ja seurataan.

5. Suppea EEVA ja laaja EEVA

Ennakoarvioinnin tekijänä voi olla päätöstä valmisteleva yksittäinen viranhaltija, valmisteleva työryhmä tai mahdollisesti arviointia varten palkattu konsultti. Ennakkovaikutusarvioinnin voi tehdä joko **suppeana tai laajana**. Kuvassa 1. on kuvattu, milloin arvioinnin voi tehdä itse ja milloin on syytä kutsua mukaan laajempi asiantuntijajoukko. Isoissa asioissa tulee valmistella laajempi arvio vaikutuksista.

Kuva 1.

Päätösvaihtoehtojen muodostaminen: Määrittele arvioinnin laajuus ja menetelmät

Seuraavassa vaiheessa muodostetaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja kerrotaan niiden vaikutukset. Vaihtoehtoiset päätösesitykset voidaan muodostaa esim. nollavaihtoehdosta (mitä tapahtuu, jos asialle ei tehdä nyt mitään), muista vaihtoehdoista (millainen päätösesitys olisi parhaimmillaan) esim. yhdestä tai useammasta kompromissivaihtoehdosta (millainen vaihtoehto olisi realistisin nykyisessä tilanteessa).

Vaihtoehdot pohjaavat yleensä asiasta käytyyn lähetekeskusteluun, yleiseen kansalaiskeskusteluun sekä valmistelijoiden omaan tietämykseen. Päätösvaihtoehtojen tulee olla todellisia vaihtoehtoja. Muodon vuoksi tehdyt vaihtoehdot eivät tarjoa hyvää tietopohjaa päätöksenteolle.

Kun päätösvaihtoehtoja lähdetään miettimään, on jo heti alussa hyvä käydä läpi seuraavia apukysymyksiä:

- ☐ Mitä tavoitellaan?
- ☐ Mitä ratkaisuvaihtoehtoja on?

- ☐ Mitä ristiriitaisia tai kilpailevia näkökulmia asiaan liittyy?
- ☐ Mihin ryhmiin tai toimijoihin ratkaisuvaihtoehdoilla on vaikutusta? Ja ovatko ne positiivisia ja negatiivisia?

Kuntalaisten osallistaminen jo päätösvaihtoehtojen muodostamiseen voi olla hyödyllistä etenkin isoissa esim. palveluverkkoa koskevissa asioissa. Palveluiden käyttäjiltä voi tulla jo alkuvaiheessa hyviä näkökulmia ja vaihtoehtoisia päätösratkaisuja. Kuntalaisten osallistamista on avattu kappaleessa 8.

6. Kuntalaisten osallistaminen

Kuntalaisten osallistaminen jo päätösvaihtoehtojen muodostamiseen voi olla hyödyllistä etenkin isoissa esim. palveluverkkoa koskevissa asioissa. Palveluiden käyttäjiltä voi tulla jo alkuvaiheessa hyviä näkökulmia ja vaihtoehtoisia päätösratkaisuja.

Kuntalaisia voidaan osallistaa mm. seuraavien kokonaisuuksien kautta:

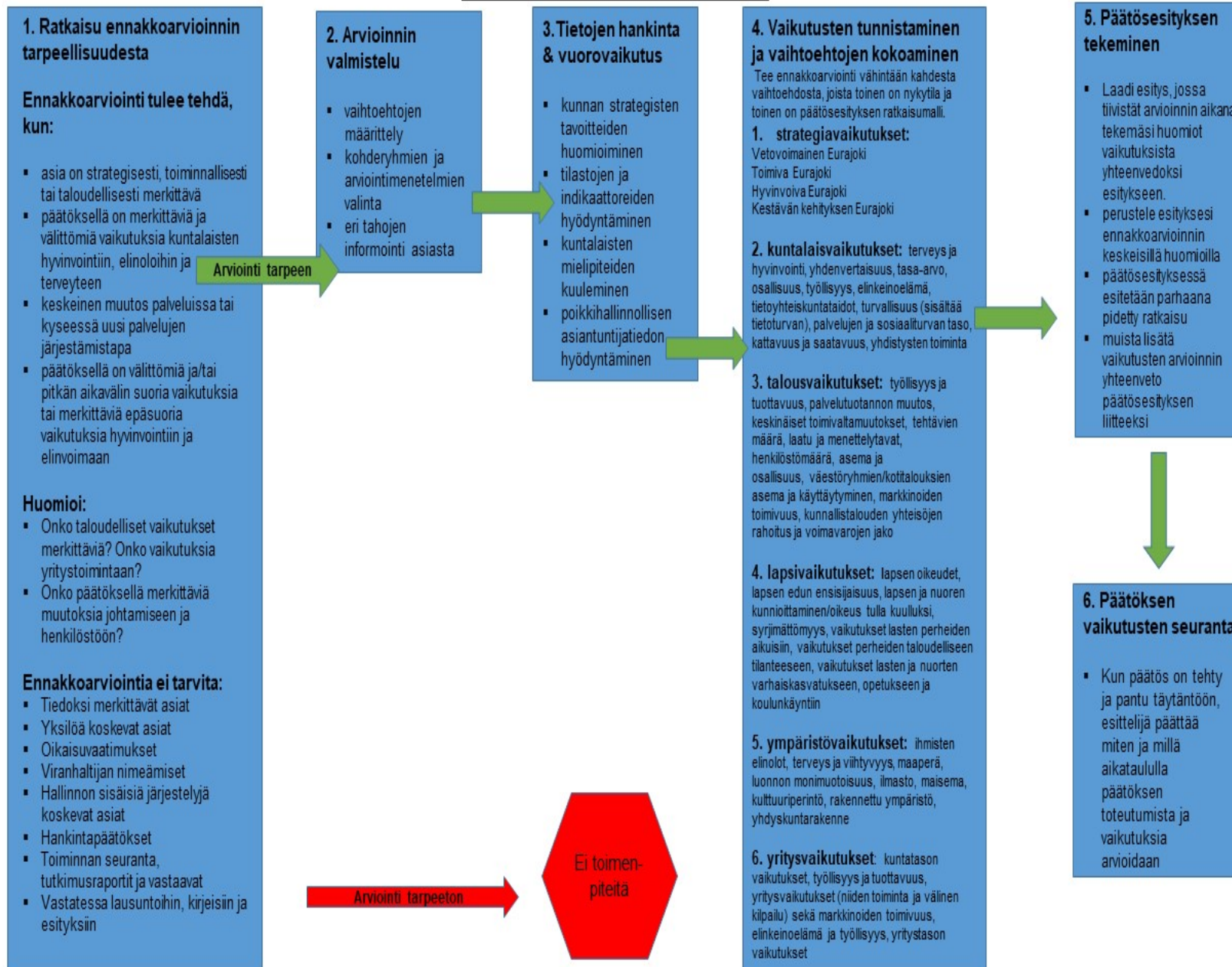
- vaikuttamiselimet, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto
- yhdistykset ja yhdistysverkosto
- oppilaskunnat ja vanhempainyhdistykset
- varhaiskasvatyüksikköjen kautta
- perusopetusyksikköjen ja lukiokoulutuksen kautta
- yrittäjäyhdistykset
- urheiluseurat ja kunnan tilojen ja liikuntapaikkojen käyttäjät
- kunnan järjestämien tilaisuuksien ja tapahtumien kautta
- sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden kautta
- kuntalaiskyselyt ja keskusteluillat

Kuntalaisten osallistaminen voidaan huomioida monessa eri yhteydessä:

- strategiatyössä
- määrärahojen kohdentamisessa
- peruskorjaushankkeissa
- investoinneissa
- turvallisuussuunnittelussa
- hyvinvointipalveluiden rakentamisessa
- kunnan tapahtumatoiminnassa

Valmistelija/esittelijä harkitsee osallistamisen tavan ja keinot, joten muutkin mahdollisuudet ovat käytössä.

EURAJOEN EEVAN VAIHEET

Liite 2. Vaikutusten ennakkoarvioinnin lomake

Vaikutusten ennakkoarviointi

Päätösten vaikutuksia tulee ennakoida, sillä kunnan tekemät päätökset vaikuttavat suoraan tai välillisesti ihmisiin, ympäristöön, talouteen ja yrityksiin.

Arviointilomakkeen taulukko on viitteellinen. Vaikutuksia arvioidaan päätösesityksen perusteella. Arvioi lisäksi vaihtoehtoa, jossa nykytilanne säilytetään (ns. vaihtoehto 0).

Kaikkia arvioinnin osa-alueita ei välttämättä tarvitse käyttää, mikäli asialla ei ole vaikutuksia johonkin osa-alueeseen.

Käytettävien merkkien selitykset:

+ = myönteinen vaikutus

0 = neutraali vaikutus

- = kielteinen vaikutus

YLEISET VAIKUTUKSET

Strategiavaikutukset (kuvaa keskeiset vaikutukset lyhyesti ja merkitse +/-	Päätösesitys:	Nykytilanteen säilyminen:
<p>Vetovoimainen Eurajoki</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edistämme kuvaa menestyvästä ja kehittyvästä Eurajoesta - Mahdollistamme kilpailukykyisen ja yritysmyönteisen toimintaympäristön - Tuemme työllisyyttä ja työpaikkojen syntymistä - Tarjoamme monipuolisia asumisen vaihtoehtoja sekä kehitämme ja hyödynnämme viihtyisää ympäristöämme 		
<p>Toimiva Eurajoki</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toteutamme toimivat palvelut ja pidämme kunnossa rakennetun ympäristön - Huolehdimme henkilöstön hyvinvoinnista ja osaamisesta - Teemme päätökset ketterästi ja toimimme ratkaisukeskeisesti - Kehitämme ja hyödynnämme digitaalisia ratkaisuja 		
<p>Hyvinvoiva Eurajoki</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoamme sujuvan arjen ja kannustamme aktiiviseen elämään - Edistämme asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä - Toteutamme UNICEFin lapsiystävällisen kunnan toimintamallia - Tuemme yhdistys- ja harrastustoimintaa 		
<p>Kestävän kehityksen Eurajoki</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuemme ja kannustamme ekologisesti kestävä toiminnan kehittymistä - Huomioimme ympäristön kunnan toiminnassa, sopimuksissa ja valinnoissa - Toimimme taloudellisesti ja vastuullisesti - Kehitämme kestävä kehityksen mukaisia liikkumismuotoja 		

KUNTALAISVAIKUTUKSET:

Yleiset kuntalaisvaikutukset	Päätösesitys:	Nykytilanteen säilyminen:
Palvelujen saavutettavuuteen		
Palvelujen laatuun		
Fyysiseen terveyteen		
Psyykkiseen terveyteen		
Väestöryhmien toimeentuloon (työllisyys, varallisuus, talous)		
Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen		
Turvallisuuteen, ml. tietoturvaan		
Tietoyhteiskuntataitoihin (esim. sähköinen asiointi, digitaidot ja sosiaalinen media)		
Muut vaikutukset kuntalaisiin		
Yhdistysten ja kolmannen sektorin toimintaan		

TALOUSVAIKUTUKSET:

Talous, henkilöstö ja organisaatio	Päätösesitys:	Nykytilanteen säilyminen:
Arvioidut taloudelliset vaikutukset (luvut aina kun mahdollista)		
Muut mahdolliset talousvaikutukset		
Kunnan henkilöstöön (asema, määrä, osallistuminen)		
Työtehtävien muutokseen ja työaikoihin		
Työterveyteen ja työhyvinvointiin		

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTILOMAKE

Arvioitava asia: _____

Toimielin: _____

Esityslistan asia: _____

Arviointiin osallistuneet: _____

Lapsivaikutusten arviointi	Päätösesitys:	Nykytilanteen säilyminen:
Lasten asumiseen, elinympäristöön ja liikkumiseen		
Lasten osallistumiseen, harrastamiseen ja vapaa-aikaan		
Lasten terveyteen ja turvalliseen arkeen		
Lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukemiseen		
Perheisiin, vanhempiin, perheiden taloudelliseen tilanteeseen		
Lasten ja lapsiperheiden elintapoihin, kuten liikuntaan, ruokavalioon, päihteiden käyttöön, riskikäyttäytymiseen		
Lasten osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin (lasten ja nuorten kuuleminen ja osallistuminen asioiden valmisteluun)		
Muut vaikutukset lapseen ja nuoriin		

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTILOMAKE

Yritysvaikutusten arvioinnissa valmistelija kuvaa päätöksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Neutraali- on tarkoitettu kysymyksille, joita ei ole mahdollista määrittää kyllä- tai ei- vastauksiksi.

Arvioitava asia: _____

Toimielin: _____

Esityslistan asia: _____

Arviointiin osallistuneet: _____

Yritysvaikutusten arviointi	Kyllä Ei	Neutraali	
Kuntatason vaikutukset 1. Sisältääkö päätös hankelinjauksia tai palvelutuotannon ulkoistamista? 2. Onko päätös poikkeava kunnan aiemmasta linjasta päätöksenteossa? 3. Onko päätöksellä vaikutusta yritysten sijoittumiseen paikkakunnalla? 4. Onko päätöksellä vaikutusta kunnan vetovoimatekijöihin? 5. Onko päätöksellä vaikutusta yritysystävällisyyteen?			
Vaikutukset elinkeinoelämään ja työllisyyteen 1. Onko päätöksellä vaikutusta toimiala- tai markkinarakenteeseen? 2. Onko päätöksellä vaikutusta kunnan elinkeinorakenteeseen? 3. Onko päätöksellä vaikutusta yritysten toimintaedellytyksiin? 4. Onko päätöksellä vaikutusta työllisyyteen?			
Yritystason vaikutukset 1. Onko päätöksellä vaikutusta yritysten toiminnan			

<p>kustannuksiin tai investointeihin?</p> <p>2. Onko päätöksellä vaikutusta yritysten työvoiman saantiin?</p> <p>3. Onko päätöksellä vaikutusta yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin?</p> <p>4. Onko päätöksellä vaikutusta yritysten logistiikkaan?</p>				
Arvioi päätöksen yritysvaikutuksia lomakkeen "kyllä"-vastausten pohjalta				
Lyhyt kuvaus päätöksen positiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:				
Lyhyt kuvaus päätöksen negatiivisista vaikutuksista yritystoimintaan				
Ovatko päätöksen vaikutukset yrityksiin	välittömästi näkyviä	suoria		epäsuoria
Arvioi yritysvaikutusten merkittävyyttä kokonaisuutena	Erittäin vähäiset	Vähäiset	Merkittävät	Erittäin merkittävät
Positiiviset vaikutukset				
Negatiiviset vaikutukset				
Yhteenveto liitettäväksi esittelytekstiin:				